

MJANMA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/530/2025
19.09.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Mjanmie (Birmie).

Co obecnie zagraża osobom biorącym udział w pokojowych protestach w 2021 r. w ramach Ruchu Nieposłuszeństwa Obywatelskiego (Civil Disobedience Movement)?

Co może zagrażać osobom, którym przypisuje się udział w Ludowych Siłach Obrony (People's Defence Force)?

Jak wygląda sytuacja bezpieczeństwa w regionie Sagaing?

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 57,5 mln (dane z 2024).^[1]

Skład etniczny: Birmańczycy 68%, Szanowie 9%, Karenowie 7%, Arakańczycy 4%, Chińczycy 3%, Hindusi 2%, Monowie 2%, inni 5%. Rząd uznaje 135 grup etnicznych w Birmie.^[2]

Skład religijny: buddyści 87,9%, chrześcijanie 6,2%, muzułmanie 4,3%, animiści 0,8%, hinduiści 0,5%, inni 0,2%, bezwyznaniowcy 0,1% (dane z 2014).^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Mjanma została skolonizowana przez Wielką Brytanię w XIX wieku, a niepodległość uzyskała po II wojnie światowej w 1947 roku. Od 1962 do 2010 roku w kraju rządziła junta wojskowa. W 1990 r. junta zezwoliła na demokratyczne wybory, ale odrzuciła ich wyniki, gdy wygrała opozycyjna **Narodowa Liga na rzecz Demokracji (National League for Democracy, NLD)** i jej przywódczyni **Aung San Suu Kyi**, którą wojsko w konsekwencji umieściło w areszcie domowym na 20 lat (z krótkimi przerwami), aż do listopada 2010 roku. Po krótkim okresie liberalizacji i reform politycznych, w lutym 2021 roku generał **Min Aung Hlaing** przeprowadził kolejny, wojskowy zamach stanu. Obecnie kraj jest w stanie wojny domowej, a na jego terenie działa kilka niezależnych ośrodków władzy.^[4]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Mjanma dzieli się na 7 regionów (*taing*): Irawadi (Ayeyarwady), Bago, Magway (Magwe), Mandalaj, Sagaing, Tanintharyi, Yangon oraz 7 stanów (*pyi ne*): Chin, Kachin, Kayin (Karen), Kayah (Karenni), Mon, Arakan (Rakhine/Rakhaing), Shan, a także jedno terytorium związkowe: Nay Pyi Taw (Naypyidaw). Nay Pyi Taw pełni również obecnie rolę stolicy administracyjnej kraju.^[5]

Mapa. Podział administracyjny Mjanmy.^[6]

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Głowa państwa. Na czele państwa stoi od 01.08.2021 r., pełniący obowiązki prezydenta od 31.07.2025 r. **gen. senior Min Aung Hlaing**, który objął władzę w wyniku wojskowego zamachu stanu. Stoi on na czele obecnego wojskowego rządu -

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁶ Wikimedia Commons, File:Myanmar, administrative divisions - de - colored.svg, Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported, 22.08.2019, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar,_administrative_divisions_-_et_-_colored.svg

Narodowej Komisji Bezpieczeństwa i Pokoju (National Defence and Security Council - NSPC) zachował również stanowisko szefa sił zbrojnych.^[7]

Przed przejściem władzy przez wojsko w 2021 r. prezydent był wybierany pośrednio zwykłą większością głosów przez pełne Zgromadzenie Unii spośród 3 kandydatów na wiceprezydenta nominowanych przez Prezydenckie Kolegium Elektorów (składające się z członków izby niższej i wyższej oraz wojskowych); pozostali 2 kandydaci zostawali wiceprezydentami (prezydent wybierany był na 5-letnią kadencję).^[8]

RZĄD I PREMIER

Rząd i premier. Po obaleniu demokratycznie wybranego rządu w 2021 r. i przejęcia władzy wojsko powołało rząd wojskowy - **Radę Administracyjną Państwa (State Administration Council - SAC)**. 31 lipca 2025 r. wojsko zakończyło stan wyjątkowy obowiązujący od lutego 2021 r., jednocześnie rozwiązało SAC i zastąpiło ją NSPC. Premierem od 31.07.2025 r. jest **gen. Nyo Saw**, wieloletni sojusznik gen. Min Aung Hlaing. W składzie NSCP są dawni członkowie SAC. Rząd powołuje prezydent oraz naczelny dowódca wojska (obecnie ta sama osoba).^{[9][10]}

Opozycja odsunięta przez wojsko od władzy stworzyła odrębny **Rząd Jedności Narodowej (National Unity Government, NUG)**, kontrolujący niektóre regiony kraju.^[11]

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNEIZBY PARLAMENTU, SPOSÓB POWOŁYWANIA CZŁONKÓW, KADENCJA, OSTATNIE WYBORY, SKŁAD, PLANOWANE KOLEJNE WYBORY.

Ostatnie demokratyczne wybory do parlamentu odbyły się w dniu 08.11.2020 r. Narodowa Liga na rzecz Demokracji - NLD) zdobyła 396 miejsc w obu izbach - znacznie więcej niż 322 wymagane do uzyskania większości parlamentarnej, ale 01.02.2021 r. wojsko stwierdziło, że wyniki wyborów są nielegalne i odsunęło doradcę stanu Aung San Suu Kyi oraz prezydenta **Win Myinta** z NLD (National League for Democracy), co spowodowało, że powiązany z wojskiem wiceprezydent **Myint Swe** (z **Union Solidarity and Development Party - USDP**) został pełniącym obowiązki prezydenta; Myint Swe następnie przekazał władzę przywódcy zamachu stanu **Min Aung Hlaing**. Win Myint i inni kluczowi przywódcy rządzącej partii NLD zostali aresztowani po przejęciu władzy przez wojsko.^[12]

Wojsko planuje wybory parlamentarne na grudzień 2025 r.^[13]

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹⁰ The Irrawaddy, Coup Leader Rebrands Regime and Declares 'Second Chapter' of Rule, 02.08.2025, <https://www.irrawaddy.com/specials/junta-watch/coup-leader-rebrands-regime-and-declares-second-chapter-of-rule.html>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

SYSTEM PRAWNY

W Mjanmie stosowany jest mieszany system prawny angielskiego prawa precedensowego (ang. common law), wprowadzonego w kodyfikacjach zaprojektowanych dla Indii kolonialnych, oraz lokalnego prawa zwyczajowego.^[14]

Obecnie wojsko zawiesiło wiele praw cywilnych i rządzi na podstawie wydawanych przez siebie dekrétów, na terenach objętych stanem wyjątkowym sądzi cywilów na podstawie prawa antyterrorystycznego przez trybunały wojskowe.^{[15][16]}

KARA ŚMIERCI

Kara śmierci w Mjanmie jest częścią porządku prawnego i jest wykonywana.

Karę śmierci przewiduje birmański kodeks karny za umyślne popełnienie morderstwa (art. 302).^[17]

Ponadto w dniu 15.03.2021 r. wojsko wydało zarządzenie 3/2021 o stanie wojennym, na podstawie którego uprawnienia do sądenia cywilów zostały przekazane specjalnie powstałym lub istniejącym już trybunałom wojskowym. Sądy te nadzorują szeroki zakres przestępstw, w tym tych zagrożonych karą śmierci. Wśród nich wymienia się przestępstwa od „rozpowszechniania fałszywych wiadomości” po zdradę stanu. Prawo obowiązuje w gminach, w których ogłoszono stan wojenny.^{[18][19]}

Według obserwatorów ONZ, zarządzenie to przewiduje stosowanie kary śmierci za 23 niejasne i szeroko zakreślane przestępstwa. W szczególności kara śmierci może być stosowana w związku z przepisami dotyczącymi zdrady stanu, co w praktyce oznacza wszelką krytykę wojska.^[20]

Zgodnie z zarządzeniem, istnieje możliwość apelacji w przypadku kary śmierci. Jeśli wyrok kary śmierci został wydany przez Trybunał Wojskowy, można złożyć wniosek do Przewodniczącego Rady Administracji Państwowej o uchylenie wyroku w terminie 15 dni od dnia skazania. Przewodniczący Rady Administracji Państwowej może

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

¹⁵ ICNL (International Center for Not-For-Profit Law, Unlawful Edicts: Rule by Decree under the Myanmar Tatmadaw, 03.2021, <https://www.icnl.org/wp-content/uploads/03.2021-LEGAL-BRIEFER-Rule-by-Decree-by-Myanmar-Tatmadaw.pdf>

¹⁶ ICJ (International Commission of Jurists), Myanmar: A year after military takeover, no rule of law or judicial independence, 10.02.2022, <https://www.icj.org/myanmar-a-year-after-military-takeover-no-rule-of-law-or-judicial-independence/>

¹⁷ University of Minnesota – Human Rights Library, Myanmar. The Penal Code, <https://hrlibrary.umn.edu/research/myanmar/Annex%20K%20-%20Myanmar%20Penal%20Code.pdf>

¹⁸ Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/myanmar-first-executions-in-decades-mark-atrocious-escalation-in-state-repression/>

¹⁹ UN (United Nations), Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/myanmar-un-experts-sound-alarm-over-juntas-decision-enforce-death-sentences>

²⁰ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, [url](#)

uchylić wyrok, złagodzić karę, zamienić karę na mniejszą lub zatwierdzić wyrok skazujący.^{[21][22]}

Zarządzenie o stanie wojennym od końca lipca 2025 r. obowiązuje w 63 z 330 gmin Mjanmy, w tym w większości terenów stanów Kaczin, Karenni (Kayah), Karen, Rakhine, Szan i Chin oraz w regionach Sagaing, Mandalaj i Magwe.^[23]

W 2023 r. w Mjanmie skazano na karę śmierci 19 osób.^[24] W maju 2023 r. junta złagodziła wyrok kary śmierci orzeczony wobec 38 osób, zamieniając go na wyrok dożywotniego pozbawienia wolności. Według Al Jazeera, w maju 2023 r. w Mjanmie było jeszcze ok. 100 więźniów politycznych z wyrokiem kary śmierci.^{[25][26]}

Władze wojskowe Mjanmy stosują karę śmierci jako narzędzie przeciwko przeciwnikom politycznym, budząc obawy dotyczące nieuczciwości postępowań. Co najmniej siedem wyroków śmierci zostało wydanych wobec aktywistów oskarżonych o zabójstwo dwóch kobiet w 2024 r. Organizacja pozarządowa Assistance Association for Political Prisoners zebrała doniesienia o dodatkowych pięciu wyrokach śmierci wydanych przez trybunały wojskowe na mocy ustawy antyterrorystycznej.^[27]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED w Mjanmie w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie w 2023r. 15821 osób, w 2024 r. - 19715, a do 12 września 2025 r. - 10949. Większość ofiar stanowili żołnierze birmańskiej armii, cywile oraz członkowie grup zbrojnych.^[28]

²¹ UN (United Nations), Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/myanmar-un-experts-sound-alarm-over-juntas-decision-enforce-death-sentences>

²² The Irrawaddy.com, Number of Townships Placed Under Martial Law, 5.03.2024, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/number-of-townships-placed-under-martial-law-by-myanmar-junta-rises-to-61.html>

²³ The Irrawaddy, Myanmar Junta Announces Martial Law in Resistance-Controlled Townships Before Election, 01.08.2025, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-announces-martial-law-in-resistance-controlled-townships-before-election.html>

²⁴ Amnesty International, Death Sentences and Executions in 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>

²⁵ Al Jazeera, Myanmar military commutes 38 death sentences as part of amnesty, 05.05.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/5/myanmar-military-commutes-38-death-sentences-as-part-of-amnesty>

²⁶ Amnesty International, Myanmar 2023, <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-east-asia-and-the-pacific/myanmar/report-myanmar/>

²⁷ AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

²⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Birma, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Armia birmańska (**Tatmadaw**) liczy od 150 do 400 tys. personelu, a w jej skład wchodzi: piechota, marynarka, lotnictwo oraz milicja obywatelska.^[29]

Tatmadaw od początku powstania kraju jest silnie zaangażowana w politykę wewnętrzną i gospodarkę narodową, kiedy rządziła krajem przez pięć dekad po wojskowym zamachu stanu w 1962 roku. Po 2010 r., kiedy opozycja została dopuszczona do wspólnych rządów wraz z wojskiem, nastąpił okres liberalizacji. Wojsko nadal kontrolowało jednak kluczowe ministerstwa związane z bezpieczeństwem, a także stworzyło fasadową partię polityczną, **Partię Solidarności i Rozwoju Unii (USDP)**. Pozostało także właścicielem i zarządcą dwóch konglomeratów biznesowych, które posiadały ponad 100 spółek zależnych, a ich działalność obejmowała praktycznie wszystkie sektory gospodarki, takie jak bankowość, przemysł, budownictwo, przemysł wydobywczy, media i inne.^[30]

W lutym 2021 roku wojsko znowu przejęło bezpośrednią władzę w kraju, a w rezultacie przewrotu wojskowego Generał Min Aung Hlaing stojący na czele junty, nakazał zatrzymanie Aung San Suu Kyi i tysięcy prodemokratycznych działaczy. Wznowiono brutalne represje wobec protestujących. Powszechny sprzeciw wobec zamachu stanu rozpoczął serię spontanicznych działań pozostałych grup obywateli Mjanmy. Początkowo powstał **Ruch Nieposłuszeństwa Obywatelskiego (Civil Disobedience Movement, CDM)** oraz Komitety Strajku Generalnego, składające się z ludzi ze wszystkich środowisk etnicznych w miastach i wsiach. Po próbach krwawego stłumienia pokojowych protestów przez wojsko, zmieniły się one w jednostki stawiające opór zbrojny. Wielu uczestników tych wydarzeń, w tym polityków, uciekło na obszary zajmowane przez uzbrojone partyzantki grup etnicznych, aby tam szukać ochrony i walczyć z wojskiem.^[31] Opozycja usunięta przez wojsko stworzyła Rząd Jedności Narodowej (National Unity Government, NUG), który zaczął organizować **Ludowe Siły Obrony (People's Defence Force, PDF)** składające się z setek lokalnych, uzbrojonych grup, w celu walki z birmańską armią. Siły PDF liczą ok. 60 tys. walczących.^{[32][33]}

Ponadto na terenie Birmy są obecne także niezależne bojówki etniczne, niektóre dysponujące znaczną siłą militarną, niektóre z nich poparły opozycję i Rząd Jedności Narodowej, a inne wojskową juntę. Rząd Jedności Narodowej (NUG) stara się działać jako organ reprezentujący zarówno Birmańczyków, jak i mniejszości narodowe, jednak nie wszystkie grupy etniczne zgadzają się na jego reprezentację. Stosunek różnorodnych etnicznych organizacji zbrojnych do NUG, jak i do samego konfliktu jest zróżnicowany. Ogólnie wyróżnia się wśród nich cztery strategie:

²⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

³⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

³¹ Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf

³² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

³³ Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>

- całkowita współpraca i wsparcie dla NUG oraz ruchu oporu (np. etniczne organizacje: **KIO – Kachin Independence Organization**, **KNU – Karen National Union**);
- pomoc taktyczna dla ruchu oporu przy jednoczesnej konsolidacji własnych terytoriów (np. bojówki etniczne: **AA – Arakan Army**, **TNLA – Ta'lang National Liberation Army**);
- negocjacje z wojskiem birmańskim (niektóre z etnicznych grup, które podpisały porozumienie o zawieszeniu broni w 2015 r., np. **SSA – Shan State Army South**);
- strategia nieangażowania i oczekiwanie na sposobność, by zdobyć własną autonomię (**UWS - United Wa State Party**, **SSPP - Shan State Progressive Party**).^[34]

Niektóre prorządowe milicje są zintegrowane w strukturze dowodzenia wojska jako **Siły Straży Granicznej**, które są zorganizowane w bataliony wspólnie z żołnierzami rządowymi. Prorządowe milicje są uzbrojone, zaopatrywane i opłacane przez Tatmadaw. Inne prorządowe milicje nie są zintegrowane ze strukturą dowodzenia Tatmadaw, ale otrzymują wskazówki i pewne wsparcie od wojska i są uznawane za milicje rządowe. Trzeci rodzaj prorządowych milicji to małe jednostki oparte na społecznościach lokalnych, które są uzbrojone, koordynowane i szkolone przez lokalne siły Tatmadaw i aktywowane w razie potrzeby.^[35]

W 2023 r. konflikt toczył się głównie w centralnej części kraju, w regionach: Sagaing, Magway (Magwe) i Mandalaj, we wcześniejszych latach stosunkowo spokojnych i bezpiecznych. Nieagresywny opór wobec zamachu stanu, spotykający się w odwecie z przemocą wojskową, aresztowaniami i krwawym tłumieniem, z czasem przekształcił się w partyzanckie ataki na personel wojskowy i wojskową infrastrukturę. Wojsko zaczęło w odwecie pacyfikować całe wioski, których mieszkańców podejrzewało o ukrywanie bojowników ruchu oporu. W szczególności w regionach Sagaing i Magway (Magwe) toczyły się w 2023 r. jedne z najbardziej intensywnych walk zbrojnych, między armią birmańską, a rosnącą liczbą lokalnych Ludowych Sił Obrony (PDF). W tym regionie większość PDF otwarcie deklaruje swoją lojalność wobec NUG i jawnie realizuje określone cele NUG, takie jak niszczenie interesów gospodarczych wojska. Jednak powstanie wielu oddziałów PDF było procesem spontanicznym i w rzeczywistości tylko niektóre z nich mają bezpośredni związek z NUG. Wiele z nich nadal korzysta ze szkoleń, broni i doświadczenia ugruntowanych podmiotów zbrojnych, a liczne grupy PDF walczą u boku etnicznych organizacji zbrojnych, w szczególności Organizacji na rzecz Niepodległości Kaczinów (Kachin Independence Organization, KIO) w regionie Sagaing.^{[36][37]}

W częściach regionów Sagaing i Magway (Magwe), PDF w dużej mierze wyparły personel wojskowy Mjanmy i administrację SAC, i zaczęły tworzyć lub wspierać tworzenie lokalnych organów zarządzających, znanych jako **Ludowe Organizacje Administracyjne (People's Administration Organization, PAO)**, jednak linia podziału między

³⁴ US Institute of Peace, Is Myanmar Junta Turning a Corner?, 10.08.2023, <https://www.usip.org/publications/2023/08/myanmars-junta-turning-corner>

³⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

³⁶ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>

³⁷ Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf

władzą wojskową a cywilną w tych regionach pozostaje niezwykle trudna do rozpoznania i może zmieniać się z wioski na wioskę.^[38] Obecnie (wrzesień 2025) ze względu na największy opór grup wyzwoleniczych, najczęstszym miejscem walk są rejony: Khin U i Depayin w regionie Sagaing.^[39]

Sagaing. Sagaing jest jednym z epicentrow oporu przeciwko reżimowi wojskowemu. Starcia zbrojne między Ludowymi Siłami Obrony (PDF), lokalnymi grupami oporu i wspieranymi przez wojsko milicjami **Pyu Saw Htee** nasiliły się znacznie od czasu przejścia władzy przez wojsko w lutym 2021 roku, co skutkuje wysokim ogólnym narażeniem ludności cywilnej na konflikty. Obszary takie jak Kanbalu w dystrykcie Shwebo, doświadczyły systematycznej przemocy, w tym nalotów, zabójstw i masowych podpalen domów. Całe wioski zostały wyludnione. Według stanu na marzec 2025 roku w Sagaing przesiedlonych było już prawie 1,3 miliona osób. Połączenie bezpośredniej przemocy i niszczenia domów doprowadziło do chronicznych przesiedleń, zmuszając rodziny do wielokrotnej ucieczki. Kryzys pogłębiły trzęsienia ziemi z kwietnia 2025 r.^[40]

W ostatnim kwartale 2023 r. nasilił się również konflikt w innych regionach, w tym w Kayin i w Arakanie. Niektóre z bojówek antyrządowych, w szczególności **Three Brotherhood Alliance (Arakan Army- AA, Myanmar National Democratic Alliance Army - MNDAA, Ta'ang National Liberation Army - TNLA)** i ich sojusznicy, rozpoczęły jednoczesne operacje wojskowe na różnych frontach, prowadząc do intensywnych starć z wojskiem.^[41]

Skoordynowana ofensywa grupy Three Brotherhood Alliance w 2023 roku stanowiła najsilniejsze wyzwanie dla rządów wojskowych od czasu zamachu stanu z lutego 2021 roku. Rebelianci użyli dronów do zbombardowania posterunków wojskowych i policyjnych we wschodniej części stanu Kayah, graniczącej z Tajlandią; zachodniej części stanu Rakhine, graniczącej z Indiami; oraz północnej części stanu Szan, graniczącej z Chinami. Do końca 2023 roku ofensywa zdobyła ponad 180 posterunków wojskowych w stanie Szan.^[42]

W sierpniu 2024 roku Three Brotherhood Alliance zajął Północno-Wschodnie Regionalne Dowództwo Wojskowe (RMC) w Lashio – kluczową kwaterę główną i punkt dostępu do gospodarki Chin. Lashio pozostaje pod kontrolą MNDAA, a w mieście utrzymują się obawy dotyczące wprowadzenia przez MNDAA stanu wojennego i plotki o przymusowym poborze do wojska.^[43]

W listopadzie 2023 r. załamało się roczne nieformalne zawieszenie broni między wojskiem a Armią Arakanu, wywołując wzmożone działania wojenne. Obszary miejskie stanęły w obliczu ciężkich walk, a ostrzał i bombardowania z powietrza

³⁸ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>

³⁹ Myanmar Now, Myanmar junta forces kill three resistance fighters in raid on Sagaing Region village 12.09.2024, <https://myanmar-now.org/en/news/myanmar-junta-forces-kill-three-resistance-fighters-in-raid-on-sagaing-region-village/>

⁴⁰ UNDP (United Nation Development Program), When Big Quakes Strike Weak Ground: The Sagaing Fault's, Socioeconomic Foundations, 2025, <https://myanmar-development-observatory.my.canva.site/sagaing-and-mandalay-vulnerability-overview>

⁴¹ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁴² Global Conflict Tracker, Civil War in Myanmar, 27.07.2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>

⁴³ Global Conflict Tracker, Civil War in Myanmar, 27.07.2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>

spowodowały ofiary wśród ludności cywilnej, zakłócenia w świadczeniu podstawowych usług i znaczne przesiedlenia.^[44]

W centralnej części Mjanmy PDF zintensyfikowały ataki na wojsko, zaś armia Arakanu zajęła bazy wojskowe na zachodnich obszarach sąsiadujących z Indiami i Bangladeszem. Do września 2024 r. Armia Arakanu zajęła 10 z 16 gmin tego stanu, w pozostałych toczą się walki.^{[45][46]}

W grudniu 2024 roku walki w mieście Maungdaw w stanie Rakhine zakończyły się zwycięstwem Armii Arakanu, etnicznej grupy bojowników buddyjskich. Wraz z przejściem kontroli nad wioskami i miasteczkami w tym stanie przez Armię Arakanu, lokalne mniejszości, takie jak Rohingya, obawiały się dalszych prześladowań etnicznych.^[47]

Według doniesień z 2024 r., Tatmadaw była zaangażowana w operacje bojowe w 10 z 14 regionalnych dowództw.^[48] Z dostępnych informacji wynika, że obecnie nadal trwa eskalacja konfliktu. W związku z zeszłorocznymi postępami sił antyrządowych, wojsko coraz częściej stosuje ostrzały artyleryjskie i ataki z powietrza na tereny zajęte przez powstańców.^{[49][50]}

W trakcie konfliktu rośnie poparcie dla NUG, zarówno w kraju, jak i za granicą. Badanie przeprowadzone w 2024 roku wykazało, że około 93% respondentów w Mjanmie pozytywnie ocenia NUG. W styczniu 2025 roku junta ogłosiła plany przeprowadzenia wyborów powszechnych pod koniec roku lub na początku 2026 roku, aby umocnić kontrolę polityczną. Obserwatorzy obawiają się, że wybory mogą doprowadzić do nasilenia się przemocy.^[51]

Chiny systematycznie zwiększały swoje zaangażowanie w konflikt, dążąc do zakończenia walk, aby utrzymać juntę wojskową i zapewnić stabilność. Pekin pośredniczył w kilku zawieszeniach broni, z różnym skutkiem, oraz w tymczasowych rozejmach. Interesy gospodarcze Chin w Mjanmie obejmują kluczowe minerały, ropę i gaz oraz projekty infrastrukturalne BRI. Mjanma zapewnia również dostęp do portu głębokowodnego i stanowi kluczową alternatywę dla szlaku handlowego przez Cieśninę Malakka. Chociaż Chiny nadal udzielają juncie wsparcia wojskowego, utrzymują również stosunki z NLD.^[52]

⁴⁴ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁴⁵ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁴⁶ Irrawaddy.com, After Rakhine, the Deluge : Myanmar's Junta Facing Existential Threat on Western Front, 10.09.2024, <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/after-rakhine-the-deluge-myanmars-junta-facing-existential-threat-on-western-front.html>

⁴⁷ Global Conflict Tracker, Civil War in Myanmar, 27.07.2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>

⁴⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

⁴⁹ Irrawaddy.org, Brotherhood Alliance: Myanmar Junta Airstrikes on Civilians Increasing, 11.09.2024, <https://www.irrawaddy.com/news/war-against-the-junta/brotherhood-alliance-myanmar-junta-airstrikes-on-civilians-increasing.html>

⁵⁰ United Nations Myanmar, UNICEF Myanmar, Humanitarian Situation Report No.4, 2024, <https://myanmar.un.org/en/271844-unicef-myanmar-humanitarian-situation-report-no-4-2024>

⁵¹ Global Conflict Tracker, Civil War in Myanmar, 27.07.2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>

⁵² Global Conflict Tracker, Civil War in Myanmar, 27.07.2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Myanmar's National Defense and Security Council (NDSC) ogłosiła 31.07.2025 r. stan wojenny w 63 miejscowościach, wkrótce po ogłoszeniu stanu wyjątkowego na tych obszarach. W rozporządzeniu stanu wojennego NDSC przekazała obowiązki wykonawcze i sądownicze gmin Naczelnemu Dowódcy Sił Obronnych. Stanem wojennym objęto pięć gmin w stanie Kachin, trzy w stanie Kayah, dwie w stanie Kayin, siedem w stanie Chin, dziewięć w regionie Sagaing, pięć w regionie Magway, trzy w regionie Mandalaj, 14 w stanie Rakhine i 15 w stanie Szan.^[53]

Przynależność do PDF (People's Defence Force) jest traktowana przez wojsko birmańskie jako działalność przestępcza i terrorystyczna. W maju 2021 r. SAC uznał DPD oraz rząd jedności narodowej (NUG) za „organizacje terrorystyczne”. Członkostwo, wspieranie, finansowanie oraz udzielanie schronienia członkom PDF podlega surowym karom, od wysokich wyroków więzienia, aż po karę śmierci.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED w Mjanmie w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie w 2023 r. 2859 cywilów, w 2024 – 3970, zaś w pierwszej połowie 2025 r. – 1547. Najbardziej niebezpiecznymi regionami dla ludności cywilnej były Sagaing, Arakan, Shan-North, Mandalaj i Magwe, chociaż do różnego typu zdarzeń dochodzi praktycznie na terenie całego kraju.^[54]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Wojsko obecnie kontroluje zaledwie 21% terytorium kraju. Jest ono oskarżane o wielokrotne bombardowanie obiektów cywilnych, w tym szkół i szpitali, podpalanie wiosek, dokonywanie masowych mordów i torturowanie przeciwników w próbie utrzymania władzy. Najwięcej cywilów ginie w atakach z powietrza (w 2025 r. ok. 70% ofiar, dane z 2025 r.). Np. 08.01.2025 r. w wiosce Kyauk Ni Maw (gmina Ramree, dystrykt Kyaukpyu, stan Arakan) wojsko Mjanmy przeprowadziło naloty i zrzuciło bomby. Spłonęło prawie 500 domów w dzielnicach Taung Paing, Myauk Paing i Ah Lel Paing. Zginęło co najmniej 41 osób, a 50 zostało rannych.^[55]

14.03.2025 r. w miejscowości Let Pan Hla (gmina Singu, dystrykt Pyinoolwin, region Mandalaj) wojsko przeprowadziło nalot i zrzuciło bomby na zatłoczony targ, mimo że

⁵³ China Daily, Myanmar imposes martial law in 63 townships after declaring state of emergency, 01.08.2025, <https://global.chinadaily.com.cn/a/202507/31/WS688b8424a310c26fd717cd63.html>

⁵⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar) data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack, air/drone strike, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

w okolicy nie doszło do żadnych starć zbrojnych. Zniszczonych zostało 5 domów. Zginęło co najmniej 27 cywilów, w tym 6 dzieci. 32 osoby zostały ranne.^[56]

W dniu 09.04.2025 r. w miejscowości Nan Khan (gmina Wuntho, dystrykt Kawlin, region Sagaing) siły zbrojne Mjanmy przeprowadziły naloty, zrzucając cztery razy bomby z trzech myśliwców na miejscowość. W wyniku nalotów zginęło ponad 20 cywilów, w tym dzieci.^[57]

18% ofiar cywilnych poniosło śmierć w wyniku ataków wojska na wioski, np. około 09.03.2025 r. w wiosce Thar Gaung (Ywar Ma, gmina Yesagyo, dystrykt Pakokku, region Magway) wojsko przeprowadziło nalot na wioskę, splądrowało niektóre domy i zabiło kilku mieszkańców. Po sześciu dniach pobytu wojska w wiosce mieszkańcy znaleźli sześć ciał. Jedno z nich, należące do 61-letniego mężczyzny, było pozbawione głowy.^[58]

26.04.2025 r. w pobliżu wsi Ahr Ma Khan (gmina Wuntho, dystrykt Kawlin, region Sagaing) oddział wojska aresztował, a następnie zabił 7 cywilów, w tym 2 kobiety i 2 dzieci, po przesłuchaniu. Ofiary były sprzedawcami podróżującymi motocyklem po mieście Wuntho i okolicach, sprzedającymi swoje towary.^[59]

13.06.2025 r. w pobliżu wsi Taung Yar Kone (gmina Hpakant, dystrykt Mohnyin, stan Kachin) kolumna wojskowa zastrzeliła 3 mieszkańców, a ich ciała wrzucono do studni. Przyczyny ataku nie są znane. Oddziały wojskowe porwały również 50 mieszkańców i ruszyły w kierunku miasta Hpakant. Część z nich została później uwolniona, ale większość nadal pozostała w niewoli.^[60]

Okolo 12% ofiar cywilnych to ofiary ostrzałów artyleryjskich. Np. 15.05.2025 r. w wiosce Nga Lone Tin (gmina Chaung-U, dystrykt Monywa, region Sagaing) wojsko wystrzeliło z miasta Chaung-U trzy pociski artyleryjskie w kierunku wioski. Zginęło trzech mężczyzn i dwie kobiety, a kilka innych osób odniosło obrażenia. Spłonęło również siedem domów.^[61]

23.05.2025 r. w wiosce Ma Taw Kone (gmina Kyaukkyi, dystrykt Taungoo, region Bago-Wschodni) żołnierze birmańskiej armii dokonali ostrzału z haubicy kalibru 155 mm, której pociski zabiły dwie kobiety.^[62]

⁵⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack, air/drone strike data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack, air/drone strike, data od 01.01.2023 do 12.06.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack, air/drone strike, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack,, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), shelling/artillery/missile attack, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), shelling/artillery/missile attack, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

28.05.2025 r. w pobliżu wsi Hseng Hpa Yar (gmina Hpakant, dystrykt Mohnyin, stan Kachin) wojsko Mjanmy ostrzelało obóz dla uchodźców z broni ciężkiej. Zginęło dwoje dzieci.^[63]

Osoby cywilne giną zarówno w atakach wojska na broniące się wioski, jak i często są bezkarnie zabijane przez wojsko w jednostkowych incydentach, np. z powodu podejrzenia o współpracę z partyzantką. W regionach, w których toczy się regularna walka, osoby cywilne są często celem ataków odwetowych. Atak polega na ostrzeleniu i spaleniu całej wioski, aresztowaniu mieszkańców i zabiciu potencjalnych przywódców antyrządowych.^[64]

Według źródeł ONZ, cywile ginęli w masowych atakach na wioski, szkoły, szpitale i obozy dla przesiedleńców wewnętrznych. Inni zostali straceni po zatrzymaniu w areszcie wojskowym, czasami w masowych egzekucjach. Ciała wielu z tych zabitych nosiły ślady tortur. Wojsko również paliło, ścinało głowy, rozczłonkowały i oszpecało ciała, próbując w ten sposób sterroryzować/zastraszyć ludność cywilną (2023).^[65] W Sagaing odkryto wiele przypadków bezczeszczenia ciał powstańców przez wojsko (odrąbywanie części ciała). Np. w styczniu 2024 r. w Kanbalu (Sagaing) odnaleziono, po wcześniejszym stacjonowaniu tam wojska, siedem rozczłonkowanych ciał mieszkańców.^[66]

Działania wojska prawdopodobnie stanowią zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne. Jednakże, chociaż to siły junty wojskowej są w głównej mierze odpowiedzialne za przemoc wobec ludności cywilnej na masową skalę, istnieją także doniesienia o przypadkach łamania praw człowieka przez etniczne organizacje zbrojne i siły antywojskowe. Obejmują one zabójstwa, tortury i przemoc seksualną.^[67]

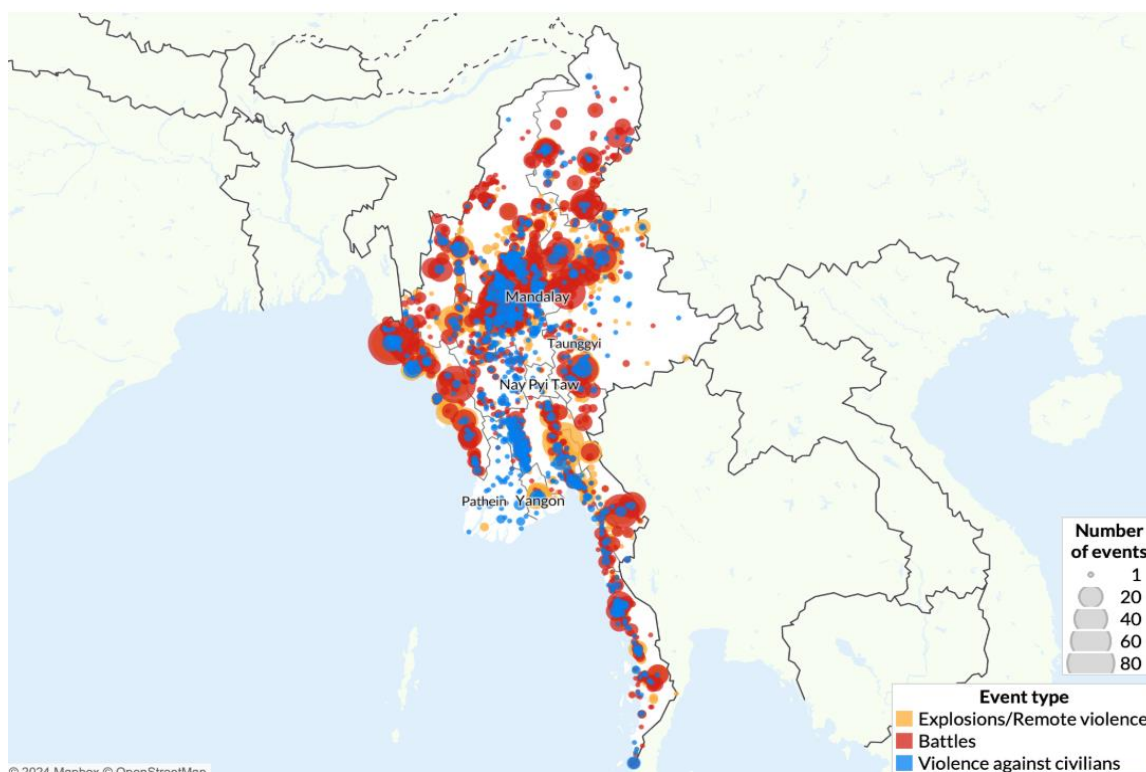
⁶³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), shelling/artillery/missile attack, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), shelling/artillery/missile attack, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁵ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), civilians (Myanmar), data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁷ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar>

Ryc. 1. Przemoc na tle politycznym w Mjanmie, 01.01.2024 – 29.11.2024.^[68]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Ze względu na dużą ilość działających lokalnych grup powstańczych, liczbę ataków grup partyzanckich na ludność cywilną trudno jest ustalić. Jednakże z danych ACLED wynika, że w czasie trwania konfliktu do najczęstszych przypadków śmierci ludności cywilnej dochodzi z powodów jej współpracy z wojskiem, jako informatorów. Zamachy dotyczą także osób ze służb mundurowych, takich jak policja, wojsko, ale także administracji, zajmującej się realizacją rozkazów wojska, np. rekrutacją do służby wojskowej. Osoby podejrzane o współpracę z wojskiem często giną za sprawą wyroków wymierzanych przez lokalne grupy powstańcze. Ofiarami są również członkowie ich rodzin. Np. w dniu 24 czerwca 2024 r. w wiosce Chaung Shey (gmina Nyaung-U, dystrykt Nyaung-U, region Mandalaj) połączone siły Chauk Guerrilla Force, People's Defense Force - Chauk (PaKaPha) i Ah Rain Damar People's Defense Force zastrzeliły 52-letniego zarządcę wioski, jego syna i córkę, w ich domu. Według Khit Thit Media, połączone siły twierdziły, że zarządca wioski był również przywódcą Pyu Saw Htee (paramilitarne oddziały wspierające wojsko) i był odpowiedzialny za wcielanie młodych ludzi do wojska.^[69]

⁶⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Decisive year ahead for resistance groups in Myanmar as they threaten new territories, 12.12.2024, <https://acleddata.com/report/decisive-year-ahead-resistance-groups-myanmar-they-threaten-new-territories>

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), civilians (Myanmar), data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

DZIAŁANIA ODWETOWE

Od czasu zamachu stanu wojsko systematycznie wykorzystywało cywilów jako żywe tarcze, powtarzając schemat nadużyć, który trwa od dziesięcioleci. W 2023 r. udokumentowane zostały 22 przypadki użycia ludzkich tarcz z udziałem ponad 500 mieszkańców wsi, w tym dzieci we wschodniej części Mjanmy. Mieszkańcy wiosek są regularnie zmuszani do pracy dla wojska przy transporcie zaopatrzenia, aby zapobiec atakom opozycyjnych grup zbrojnych. W niektórych przypadkach mieszkańcy wsi byli zmuszani do chodzenia przed żołnierzami na obszarach podejrzanych o zagrożenie minami lądowymi. Żołnierze również torturowali i wykonywali egzekucje na cywilach, których używali jako żywych tarcz.^[70]

11.05.2024 r. w miejscowości Let Htoke Taw, w regionie Sagaing, wojsko napadło na wioskę, a następnie zastrzeliło co najmniej 30 osób, które znajdowały się w miejscowych klasztorach. Innych aresztowano. Spalono też domy w wiosce.^[71]

29.05.2024 r. w Byaing Hpu w regionie Arakan (Rakhine) armia birmańska wspierana przez Arakan Liberation Army wzięła w niewolę ponad 1500 mieszkańców wioski, umieszczając ich w siedmiu klasztorach. Przetrzymywano ich bez jedzenia i wody przez dłuższe okresy czasu, a niektóre kobiety zostały zgwałcone. Mieszkańcy zostali obrabowani z biżuterii i elektroniki. W rezultacie tych działań zginęło około 53 mieszkańców wioski (48 mężczyzn i 5 kobiet).^[72]

Inne formy działań odwetowych to aresztowania, uprowadzenia, rabunek, zmuszanie do pracy jako tragarzy na rzecz wojska. Odnotowano również wiele przypadków pojedynczych ofiar z rąk wojska, które zostały zastrzelone, np. za ukrywanie się, podejrzenie o współpracę z opozycją, lub których powody śmierci nie są znane. Przypadki tego typu odnotowuje się niemal każdego dnia. Bardzo częstym procederem jest konfiskata lub plombowanie domu lub ziemi osoby wspierającej opozycję, np. 14.04.2023 r., w wiosce Shan Tat Kyin (gmina Minhla, dystrykt Thayet, region Magway), około ośmiu żołnierzy i policjantów zapieczętowało dom mężczyzny, który był osobą odpowiedzialną za komitet młodzieżowy partii NLD w gminie Minhla. Tego typu przypadki są nagminne.^[73]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Mjanma w dalszym ciągu zmaga się z ogromnymi wyzwaniami humanitarnymi, spowodowanymi powtarzającymi się katastrofami, ciągłymi konfliktami i poważnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa. Szacuje się, że w całym kraju przesiedlonych zostało 3,6 miliona ludzi. Dwa potężne trzęsienia ziemi, które miały miejsce

⁷⁰ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar>

⁷¹ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁷² UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁷³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

28.03.2025 r., spowodowały poważne szkody zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich. W ich wyniku wiele osób straciło życie, zniszczeniu uległy domy i infrastruktura, a źródła utrzymania zostały zakłócone.^[74]

Potrzeby humanitarne w Mjanmie osiągnęły rekordowy poziom. 19,9 miliona ludzi uznano za osoby potrzebujące pomocy, a kolejne 2 miliony osób pilnie jej potrzebują z powodu trzęsień ziemi.^[75]

Ludność cywilna nadal ucieka ze swoich domów z powodu walk pomiędzy Siłami Zbrojnymi Myanmaru a różnymi niepaństwowymi grupami zbrojnymi. Konflikt ogranicza dostęp do pomocy ratującej życie i podstawowych usług dla dotkniętych działaniami zbrojnymi społeczności. Nasilenie ataków powietrznych i ostrzałów od połowy kwietnia 2025 r. doprowadziło do znacznej liczby ofiar wśród ludności cywilnej, w tym wielu dzieci.^[76]

Istnieją znaczące przeszkody w dostępie do opieki zdrowotnej, szczególnie wśród społeczności wiejskich i zmarginalizowanych, ze względu na niedobór pracowników służby zdrowia, brak odpowiedniej infrastruktury oraz niedobór podstawowych leków i sprzętu. Gwałtowny wzrost wysiedleń wywołanych konfliktami i niestabilne środowisko bezpieczeństwa nadal zakłócały dostęp do szkół. Do końca 2023 r. około 4,5 mln dzieci potrzebowało wsparcia edukacyjnego w sytuacjach kryzysowych, a szacuje się, że jedna trzecia z nich nie uczyła się w żadnej formie.^[77] Trzęsienia ziemi spowodowały jeszcze większe obciążenia dla systemu zdrowia w Mjanmie.^[78]

Partnerzy humanitarni zapewнили niezbędną pomoc 1,5 mln osób w pierwszym kwartale 2025 r., pomimo wyzwań, takich jak niedobory i ograniczenia w dostępie do potrzebujących.^[79]

Jednak cięcia ONZ w finansowaniu w 2025 r. wymusiły ograniczenia we wszystkich sektorach pomocy humanitarnej, pozostawiając osoby bezbronne w rozpaczliwej i niebezpiecznej sytuacji.^[80]

Pomimo rosnących potrzeb, operacje humanitarne należą do najbardziej niedofinansowanych operacji na świecie. Do tej pory przeznaczono zaledwie 12% wymaganych środków na Plan Zaspokojenia Potrzeb Humanitarnych i Reagowania na Kryzys (HNRP) na rok 2025.^[81]

Dostarczanie pomocy jest niespójne i ograniczane przez wojsko. Junta wojskowa pozwala na dostarczanie pomocy humanitarnej głównie do miast pod jej kontrolą,

⁷⁴ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar Humanitarian Update No. 46, 23.05.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-46-23-may-2025#>

⁷⁵ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar Humanitarian Update No. 46, 23.05.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-46-23-may-2025#>

⁷⁶ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar Humanitarian Update No. 46, 23.05.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-46-23-may-2025#>

⁷⁷ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁷⁸ Think Global Health, Earthquake Pushes Myanmar's Health System to Verge of Collapse, 08.04.2025, <https://www.thinkglobalhealth.org/article/earthquake-pushes-myanmars-health-system-verge-collapse>

⁷⁹ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar Humanitarian Update No. 46, 23.05.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-46-23-may-2025#>

⁸⁰ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar - Humanitarian Update No. 48, 14.08.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-48-14-august-2025>

⁸¹ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar - Humanitarian Update No. 48, 14.08.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-48-14-august-2025>

takich jak Naypyidaw. Tymczasem obszary wiejskie i dotknięte konfliktami, często zarządzane przez etniczne organizacje zbrojne, są pomijane.^[82]

Operacje zakłóca trwający konflikt. Biuro Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka odnotowało ponad 50 ataków na pracowników organizacji humanitarnych. Najbardziej widocznym wydarzeniem był ostrzał konwoju Chińskiego Czerwonego Krzyża, który uwypuklił zagrożenia na miejscu. Chociaż część pomocy dotarła do regionów przygranicznych, obecne działania nie zaspokajają pilnych potrzeb. Pracownicy organizacji humanitarnych mają trudności z dostarczaniem pomocy w strefach konfliktu, a nierówny dostęp do niej najbardziej uderza w grupy w najtrudniejszej sytuacji.^[83]

W kontekście nasilenia konfliktu w Mjanmie, powszechnej przemocy i poważnych naruszeń praw człowieka popełnianych wobec ludności cywilnej przez wszystkie strony konfliktu, UNHCR w maju 2024 r. wezwał wszystkie państwa do umożliwienia ludności cywilnej uciekającej z Mjanmy dostępu do ich terytoriów, zagwarantowania prawa do ubiegania się o azyl oraz do zapewnienia poszanowania zasady non-refoulement.^[84]

UNHCR zaapelował, by osoby zmuszone do ucieczki z Mjanmy nie były zatrzymywane z powodu nielegalnego wjazdu lub obecności na terytorium danego państwa. UNHCR wezwał państwa do rejestrowania wszystkich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i wydawania wszystkim zainteresowanym dokumentów potwierdzających rejestrację. Aby zachować cywilny charakter ochrony, państwa powinny uważnie oceniać sytuację przybywających, aby zidentyfikować osoby zaangażowane w działania wojskowe i oddzielić je od cywilnej populacji uchodźców.^[85]

W związku z licznymi przesiedleniami i pogarszającą się sytuacją humanitarną UNHCR utrzymuje ten apel.^[86]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Incydenty o charakterze terrorystycznym zdarzają się w Mjanmie, a ich sprawcy zwykle nie są znani. Wydaje się jednak, że w dużej mierze mają one pośredni lub bezpośredni związek z toczącym się konfliktem, najczęściej są to zakładane miny i ładunki wybuchowe. Wojsko obwinia o nie grupy opozycyjne, zaś grupy opozycyjne oraz ludność cywilna podejrzewa o nie wojsko. Np. 03.02.2025 r. w wiosce Taing Kyoe (gmina Gwa, dystrykt Thandwe, stan Rakhine) niewybuch pozostawiony przez nieznaną grupę zbrojną wybuchł, gdy troje dzieci przypadkowo go uruchomiło

⁸² QUNO (Quaker United Nations Office), Humanitarian Challenges in Myanmar: Navigating Conflict and Crisis, 07.2025, <https://quno.org/timeline/2025/7/humanitarian-challenges-myanmar-navigating-conflict-and-crisis>

⁸³ QUNO (Quaker United Nations Office), Humanitarian Challenges in Myanmar: Navigating Conflict and Crisis, 07.2025, <https://quno.org/timeline/2025/7/humanitarian-challenges-myanmar-navigating-conflict-and-crisis>

⁸⁴ UNHCR (The UN Refugee Agency), Guidance note on the international protection needs of people flying Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁸⁵ UNHCR (The UN Refugee Agency), Guidance note on the international protection needs of people flying Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf

⁸⁶ UNHCR, Emergency Appeal, Myanmar Emergency, <https://www.unhcr.org/emergencies/myanmar-emergency>

podczas zabawy. Zginęło 5-letnie dziecko, 20-letnia kobieta i 40-letni mężczyzna, a dwie inne osoby znajdujące się w pobliżu, w tym 5-letnie dziecko, odniosły obrażenia.^[87]

30 marca 2024 r. w miejscowości Ku Lar Kone (gmina Taikkyi, dystrykt Yangon-North, region Yangon) ręcznie wykonana mina podłożona przez nieznaną grupę zbrojną wybuchła wieczorem w koszu na śmieci w pobliżu domu administratora, zabijając trzech mieszkańców, w tym dwóch 10-letnich zbieraczy śmieci. Niektórzy mieszkańcy twierdzili, że minę podłożyło wojsko, a inni, że zrobiła to grupa PDF.^[88]

03.04.2025 r. między wioskami Ku Taw i Auk Waw (gmina Sidoktaya, dystrykt Minbu, region Magway) około godziny 21:00 nieznaną grupą zbrojną zaatakowała środkami wybuchowymi dwa samochody cywilne, w których podróżowało 9 cywilów, w tym mnisi. Wojsko i lokalne siły obrony ludowej oskarżyły się nawzajem o ten atak. Zginęło 4 cywilów, w tym mnich.^[89]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Pojawiły się liczne doniesienia, że reżimowe siły bezpieczeństwa dopuszczały się arbitralnych lub bezprawnych zabójstw, w tym pozasądowych egzekucji cywilów, więźniów i innych osób znajdujących się pod ich władzą. Według Stowarzyszenia Pomocy Więźniom Politycznym (AAPP), zebrano 7257 zweryfikowane doniesienia o osobach zabitych przez reżim, 22409 osób przebywa w aresztach.^[90]

W lipcu przedstawiciele **Niezależnego Mechanizmu Śledczego ds. Myanmaru (Independent Investigative Mechanism for Myanmar)**, organu ONZ utworzonego w 2018 roku, oświadczyli, że posiadają dowody gwałtów i innych form przestępstw seksualnych przeciwko ludności cywilnej w związku z konfliktem zbrojnym. Cywile w każdym wieku padali ofiarą gwałtów i usiłowań gwałtu, w tym z użyciem przedmiotów; byli również poddawani torturom o charakterze seksualnym, w tym okaleczaniu, rozbieraniu do naga i niewolnictwu seksualnemu. Doniesienia o napaściach seksualnych dotyczyły również wojskowych punktów kontrolnych. Dowody zebrane przez ww. organizację wskazywały, że przestępstwa te zostały popełnione z zamiarem ukarania i zastraszenia ludności cywilnej, a ofiary często były dyskryminowane z jednego lub kilku powodów, w tym ze względu na płeć, pochodzenie etniczne, religię lub domniemaną przynależność polityczną.^[91]

ACLED odnotowuje od początku 2023 r. do 12.09.2025 r. 1580 przypadków uprowadzeń. Najczęściej są to uprowadzenia związane z konfliktem, dokonywane

⁸⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), remote explosives/landmines, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹⁰ AAPP (Assistance Association for Political Prisoners - Burma), <https://aappb.org/?p=34249>

⁹¹ USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 12.08.2025, <https://www.ecoi.net/en/document/2128568.html>

przez wojsko. Uprawdzone osoby są zmuszane do przymusowej pracy na rzecz wojska, służą za żywe tarcze, tragarzy i przewodników.^[92]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Protesty w Mjanmie od przewrotu wojskowego w lutym 2021 r. miały charakter masowy, ogólnokrajowy i obejmowały wszystkie grupy społeczne. W Yangonie dziennie mogło brać w nich udział ok. 100 tys. osób, a w całym kraju mogły gromadzić ponad milion osób również w jednym dniu. Zostały one brutalnie stłumione, wiele osób zginęło i wiele aresztowano. Nadal mogą istnieć represje w stosunku do osób biorących udział w tych protestach, w przypadku, gdy byli oni ich liderami, czynnymi i rozpoznawalnymi aktywistami lub zostali w jakiś sposób odnotowani. Np. W 2023 r. wydano wyrok skazujący wobec uwięzionego już lidera protestów antywojskowych **Ko Wai Moe Nainga** na dodatkowe 20 lat więzienia.^[93] Studentka **Lin Lin** zajmująca się mobilizacją protestujących w mediach społecznych w 2021 r. została zatrzymana w 2024 r. i skazana na 10 lat więzienia.^[94]

Nieautoryzowane demonstracje podlegają karze do sześciu miesięcy więzienia na mocy Ustawy o Pokojowych Zgromadzeniach i Pokojowych Procesjach; szereg innych niejasno zdefiniowanych naruszeń może skutkować łagodniejszymi karami. W ciągu tygodnia od przejęcia władzy w 2021 roku wojsko zakazało wszelkich zgromadzeń powyżej pięciu osób, wprowadziło surową godzinę policyjną i zaczęło stosować siłę wobec pokojowych demonstrantów. Powszechnie ograniczenia internetu również utrudniały organizację protestów przez CDM. Przemoc wojskowa doprowadziła do śmierci setek demonstrantów i aresztowania tysięcy kolejnych od czasu zamachu stanu, ale masowe protesty stały się rzadsze po latach ciągłej presji.^[95]

W maju 2023 r. w związku z wizytą ministra spraw zagranicznych Chin w Mjanmie, doszło do sporadycznych antychińskich incydentów przeciwko wsparciu jakie Chiny udzielają juncie wojskowej. Nie miały one masowego charakteru ze względu na potencjalne konsekwencje. Obejmowały demonstrację w Letpadaung, w regionie Sagaing, w miejscu kontrowersyjnej kopalni miedzi wspieranej przez Chiny, podczas której protestujący spalili chińską flagę. Podobne incydenty miały miejsce w Magway (Magwe), Yangonie, Mandalaj i innych miejscach w Sagaing, gdzie grupy oporu spaliły chińskie flagi, wraz ze zdjęciami Qin Ganga i szefa junty Min Aung Hlainga, jednocześnie wywieszając transparenty wzywające Pekin do zaprzestania „wspierania faszystowskich przestępców” i „szanowania głosu ludu Myanmar”. Brak jest informacji na temat reakcji władz wobec protestujących.^[96]

⁹² Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: abduction/forced disappearance, violence against civilians (Myanmar) 1.01.2023–12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
<https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-sentences-jailed-pro-democracy-activist-to-additional-20-years-in-prison.html>

⁹³ The Irrawaddy, Myanmar Junta Sentences Jailed Pro-Democracy Activist to Additional 20 Years in Prison, 08.04.2023,

⁹⁴ Myanmar Now, 'I will do it again': Myanmar student defies junta from jail, 08.03.2024, <https://myanmar-now.org/en/news/i-will-do-it-again-myanmar-student-defies-junta-from-jail/>

⁹⁵ Freedom House, Freedom in the World, Myanmar 2025, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2025>

⁹⁶ The Diplomat, Anti-Chinese Protests are on Rise in Myanmar, 31.05.2023, <https://thediplomat.com/2023/05/anti-chinese-protests-are-on-the-rise-in-myanmar/>

Według innych źródeł nadal donoszono o spontanicznych protestach w 2024 r., ale kultura pokojowych protestów zanika z powodu represji. Junta nałożyła również surowe kary za protestowanie przeciwko planowanym wyborom.^[97]

ACLED nie wymienia żadnych protestów od 01.01.2023 do połowy roku 2025.^[98]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Głównymi sprawcami przestępstw są podmioty powiązane z państwem, a rząd wojskowy staje się coraz bardziej zależny od nielegalnych działań w celu finansowania swoich operacji po zamachu stanu. Armia współdziała ze zorganizowanymi bojówkami i grupami mafijnymi, które zapewniają wsparcie finansowe poprzez nielegalną działalność. W zamian za pomoc, przywódcy tych grup otrzymują wolną rękę w prowadzeniu szeregu nielegalnych działań biznesowych, a także mają specjalny dostęp do gospodarki kontrolowanej przez wojsko. Poza tym, przestępczość zorganizowana jest również domeną zbrojnych grup etnicznych, które prowadzą ją na zajętych przez siebie terytoriach. Spośród podmiotów zagranicznych, nielegalny handel w Mjanmie, kontrolują przestępcze grupy chińskie współpracujące z lokalnymi przestępcami. Są one zaangażowane w handel opium, narkotykami syntetycznymi, jadeitem, dzikimi zwierzętami i drewnem, a także handel bronią i kobietami.^[99] Poważnym problemem w Mjanmie jest handel ludźmi do krajów takich jak Tajlandia, Malezja i Singapur, a także do innych regionów Azji Wschodniej, Bliskiego Wschodu i Ameryki Północnej. Trudna sytuacja ekonomiczna związana z konfliktem sprawia, że ludzie stają się łatwymi ofiarami wyzysku. Sieci handlu ludźmi najbardziej agresywnie atakują grupy mniejszościowe. W działalność przestępczą zaangażowane są rodzinne sieci przestępcze, fałszywe agencje rekrutacyjne, ale także urzędnicy państwowi.^[100]

Mjanma jest zarówno źródłem, jak i celem handlu bronią. Na dużą skalę prowadzi się też nielegalny handel jadeitem i innymi kamieniami szlachetnymi oraz złotem z Chinami. Korzyści z niego czerpie zarówno wojsko, jak i etniczne ugrupowania militarne.^[101] Mjanma jest drugim co do wielkości producentem opium na świecie, odpowiadającym za jedną czwartą globalnej podaży, oraz największym producentem heroiny w regionie. Mjanma jest również krajem źródłowym i jednocześnie globalnym epicentrum produkcji narkotyków syntetycznych, w szczególności metamfetaminy i krystalicznej metamfetaminy, z których większość jest produkowana na eksport do krajów regionu Azji i Pacyfiku. Inna działalność przestępcza obejmuje cyberprzestępczość oraz pranie brudnych pieniędzy.^[102]

Na terenach przygranicznych z Chinami i Tajlandią, działają chińskie gangi przestępcze, które zajmują się na dużą skalę przestępstwami internetowymi (wyłudzeniami), przybywa tam od 50-100 tys. osób pracujących dla tych firm, często

⁹⁷ Civicus, Monitor Tracking Civic Space, Myanmar: Repression including torture and death of political prisoners continues as junta announces sham elections, 18.08.2025, <https://monitor.civicus.org/explore/myanmar-repression-including-torture-and-death-of-political-prisoners-continues-as-junta-announces-sham-elections/>

⁹⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁹⁹ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

¹⁰⁰ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

¹⁰¹ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

¹⁰² Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>

porywanych lub przetrzymywanych wbrew ich własnej woli. Firmy te zajmują się również handlem ludźmi.^[103]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Od zamachu stanu w 2021 r., przemieszczanie się po kraju jest coraz bardziej ograniczone. Wojsko wznosi blokady drogowe i punkty kontrolne; wprowadza kontrole wyjść, godziny policyjne i przepisy dotyczące pobytu w domach prywatnych, wymagające zgłaszania nocujących gości; a także przeprowadza brutalne naloty na dzielnice i wioski. Dekret z 2022 r. wymaga posiadania krajowej karty rejestracyjnej do podróżowania w obrębie kraju lub pobytu poza domem, a dyrektywa z października 2023 r. zobowiązuje pasażerów linii lotniczych lecących między Mandalaj i Rangunem do przedkładania dokumentów wjazdu i wyjazdu. W lutym 2024 r. junta rozpoczęła egzekwowanie ustawy z 2010 r. i innych środków, które zezwalały na przymusowy pobór do wojska, a w kolejnych miesiącach nałożyła szereg nowych ograniczeń na możliwość opuszczania kraju przez młodych ludzi, ponieważ pobór do wojska skłonił wielu z nich do ucieczki za granicę.^[104]

Podróże zagraniczne. Władze ograniczyły zagraniczne podróże zwolenników demokracji i rozszerzyły środki mające na celu zwiększenie nadzoru. Wszystkie rezerwacje wyjazdów musiały być dokonywane z co najmniej 10-dniowym wyprzedzeniem i udostępniane Ministerstwu Spraw Zagranicznych. Według doniesień reżim anulował również lub odmówił wydania paszportów zwolennikom demokracji i wymagał od kluczowych liderów biznesu, aby prosili o wcześniejszą zgodę na podróż. Wielu zwolenników rządów demokratycznych wyraziło obawy o swoje bezpieczeństwo, gdyby próbowali opuścić kraj drogą powietrzną. Potwierdzono doniesienia o przesłuchaniach i ograniczonych zatrzymaniach na lotniskach.^[105]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Ludność miejska w Mjanmie stanowi 32,1%. Najbardziej zaludniony jest Yangon - 5,610 mln mieszkańców oraz Mandalaj 1,532 mln (2023). Ludność miejska rośnie w umiarkowanym tempie 1,85% rocznie. Populacja skoncentrowana jest wzdłuż obszarów przybrzeżnych i ogólnie w pobliżu brzegów rzeki Irrawadi (Irrawaddy). Północ kraju jest stosunkowo słabo zaludniona.^[106] W związku z obecnym konfliktem możliwość migracji jest ograniczona, szczególnie dla mniejszościowych grup

¹⁰³ Global Initiative Against Organized Crime, Scam empire strikes back: Crackdowns on Myanmar's scam industry have had little material impact, 27.08.2025, <https://globalinitiative.net/analysis/scam-empire-strikes-back-crackdowns-on-myanmars-scam-industry-have-had-little-material-impact/>

¹⁰⁴ Freedom House, Freedom in the World, Myanmar 2025, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2025>

¹⁰⁵ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/burma-draft/>

¹⁰⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>

etnicznych. Czynnikiem ograniczającym mobilność są kontrole, wymogi rejestracyjne i inne restrykcje ze strony władz, ale także np. brak znajomości języka birmańskiego, logistyki, wsparcia i środków finansowych.^[107]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Konflikt doprowadził do bezprecedensowych przesiedleń, a liczba osób wewnętrznie przesiedlonych (IDP) wzrosła o 72% w ciągu jednego roku, osiągając 3,5 miliona w 2025 r. Tylko 15% osób wewnętrznie przesiedlonych przebywa w formalnych obozach, podczas gdy wielu z nich żyje w trudnych warunkach, w nieformalnych schroniskach lub dżunglach, z poważnymi niedoborami żywności, opieki zdrowotnej i wody.^[108] Najwięcej osób przesiedlonych jest w regionie Sagaing – 1,3 mln., w stanie Arakan – 468 tys., w Regionie Magway – 270 tys., w stanach Kayin, Kachin i regionie Tanitharyi i Bago – ponad 200 tys.^[109]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Ponad 1,1 miliona uchodźców przebywa obecnie w krajach sąsiednich.^[110]

W ciągu ostatniego półtora roku 150 tys. Rohingjów, stanowiących głównie muzułmańską mniejszość w tym buddyjskim kraju, uciekło do sąsiedniego Bangladeszu. To największy exodus do kraju od 2017 roku, kiedy 750 tys. Rohingjów szukało schronienia przed przemocą w stanie Rakhine.^[111]

Ponad 100 tys. uchodźców z Birmy żyje w obozach przygranicznych w Tajlandii. Cięcia budżetowe administracji Donalda Trumpa, pozbawiły osoby te pomocy humanitarnej. Organizacje międzynarodowe wezwały rząd Tajlandii do umożliwienia uchodźcom dostępu do rynku pracy.^[112]

W Malezji jest ok. 179 020 osób uchodźców z Mjanmy, w tym 117 670 Rohingjów, 29 620 Chinów i 31 730 przedstawicieli innych grup etnicznych z terenów dotkniętych konfliktem lub uciekających przed prześladowaniami.^[113]

Birmańscy uchodźcy przebywają również w Indonezji oraz w Indiach (ok. 22 tys., głównie narodowości Rohingya).^[114]

¹⁰⁷ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/burma-draft/>

¹⁰⁸ Humanitarian Action, Global Humanitarian Overview 2025, <https://humanitarianaction.info/document/global-humanitarian-overview-2025/article/myanmar-2>

¹⁰⁹ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Operational Data Portal, Myanmar, 08.09.2025, <https://data.unhcr.org/en/country/mmr>

¹¹⁰ Humanitarian Action, Global Humanitarian Overview 2025, <https://humanitarianaction.info/document/global-humanitarian-overview-2025/article/myanmar-2>

¹¹¹ UN (United Nations), 'Wars, disasters, displacement, hunger' continue to burden Myanmar, 11.09.2025, <https://news.un.org/en/story/2025/09/1165826>

¹¹² HRW (Human Rights Watch), Thailand: Aid Cuts Put Myanmar Refugees at Grave Risk, 11.08.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/08/11/thailand-aid-cuts-put-myanmar-refugees-at-grave-risk>

¹¹³ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Figures at a glance in Malaysia, 05.2025, <https://www.unhcr.org/my/what-we-do/figures-glance-malaysia>

¹¹⁴ Refugees International, A Lifetime in Detention: Rohingya Refugees in India, 16.12.2024, <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/a-lifetime-in-detention-rohingya-refugees-in-india/>

PODSUMOWANIE

Mjanma jest republiką parlamentarną, jednakże od lutego 2021 r. w wyniku przewrotu wojskowego, krajem rządzi junta wojskowa sprawująca rządy autorytarne.

W Mjanmie jest orzekana i wykonywana kara śmierci, w tym także na podstawie orzeczeń sądów wojskowych, podejmowanych w tajnych procesach.

Na terytorium Mjanmy toczy się wewnętrzny konflikt zbrojny z udziałem wielu podmiotów, w tym: wojska birmańskiego, opozycji demokratycznej oraz licznych zmilitaryzowanych grup etnicznych. Zasięg konfliktu obejmuje cały kraj, zaś najintensywniejsze walki toczą się w rejonach Sagaing, Mandalaj, Magway (Magwe), Kachin i Arakan. Wojsko birmańskie prowadzi działania wojenne na pełną skalę, zarówno z lądu, jak i z powietrza, zaś grupy lokalne, zależnie od posiadanego uzbrojenia, realizują głównie działania partyzanckie, biorąc na cel pozycje wojskowe oraz wojskową administrację i zwolenników dyktatury. People's Defence Force (PDF) składają się z setek lokalnych, uzbrojonych grup, walczących z birmańską armią. Siły organizacji wynoszą ok. 60 tys. ochotników. Junta uznaje PDF za organizację terrorystyczną i przynależność do niej jak i wsparcie jest surowo karane.

W opinii niezależnego obserwatora ONZ, wojsko birmańskie dopuszcza się zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych.

Ludność cywilna jest celem zarówno systematycznych ataków z powietrza, podpałów i ostrzałów, jak i ataków przypadkowych (np. miny, ładunki wybuchowe). Na niebezpieczeństwo ataków ze strony wojska narażona jest szczególnie ludność cywilna podejrzewana o wspieranie grup opozycyjnych. Z kolei wojskowi, ich administracja i osoby popierające reżim narażone są na samosądy oraz działania odwetowe grup opozycyjnych.

W wyniku konfliktu, doszło do masowych przesiedleń ludności. Z dotychczasowych siedzib uciekło ok. 3,5 mln osób, natomiast 1,1 mln przebywa poza granicami kraju.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

.

BIBLIOGRAFIA

1. AAPP (Assistance Association for Political Prisoners - Burma), <https://aappb.org/?p=34249>
2. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Decisive year ahead for resistance groups in Myanmar as they threaten new territories, 12.12.2024, <https://acleddata.com/report/decisive-year-ahead-resistance-groups-myanmar-they-threaten-new-territories>
3. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Myanmar, civilians (Myanmar), attack,, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
4. AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>
5. Al Jazeera, Myanmar military commutes 38 death sentences as part of amnesty, 05.05.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/5/myanmar-military-commutes-38-death-sentences-as-part-of-amnesty>
6. Amnesty International, Death Sentences and Executions in 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>
7. Amnesty International, Myanmar 2023, <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-east-asia-and-the-pacific/myanmar/report-myanmar/>
8. Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/myanmar-first-executions-in-decades-mark-atrocious-escalation-in-state-repression/>
9. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: abduction/forced disappearance, violence against civilians (Myanmar) 1.01.2023–12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, , <https://acleddata.com/data-export-tool>
<https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-sentences-jailed-pro-democracy-activist-to-additional-20-years-in-prison.html>
10. China Daily, Myanmar imposes martial law in 63 townships after declaring state of emergency, 01.08.2025, <https://global.chinadaily.com.cn/a/202507/31/WS688b8424a310c26fd717cd63.html>
11. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Burma, 28.08.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>
12. Civicus, Monitor Tracking Civic Space, Myanmar: Repression including torture and death of political prisoners continues as junta announces sham elections, 18.08.2025, <https://monitor.civicus.org/explore/myanmar-repression-including-torture-and-death-of-political-prisoners-continues-as-junta-announces-sham-elections/>
13. Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf

14. Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>
15. Freedom House, Freedom in the World, Myanmar 2025, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2025>
16. Global Conflict Tracker, Civil War in Myanmar, 27.07.2025, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/rohingya-crisis-myanmar>
17. Global Initiative Against Organized Crime, Scam empire strikes back: Crackdowns on Myanmar's scam industry have had little material impact, 27.08.2025, <https://globalinitiative.net/analysis/scam-empire-strikes-back-crackdowns-on-myanmars-scam-industry-have-had-little-material-impact/>
18. Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>
19. HRW (Human Rights Watch), Thailand: Aid Cuts Put Myanmar Refugees at Grave Risk, 11.08.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/08/11/thailand-aid-cuts-put-myanmar-refugees-at-grave-risk>
20. Humanitarian Action, Global Humanitarian Overview 2025, <https://humanitarianaction.info/document/global-humanitarian-overview-2025/article/myanmar-2>
21. ICJ (International Commission of Jurists), Myanmar: A year after military takeover, no rule of law or judicial independence, 10.02.2022, <https://www.icj.org/myanmar-a-year-after-military-takeover-no-rule-of-law-or-judicial-independence/>
22. ICNL (International Center for Not-For-Profit Law, Unlawful Edicts: Rule by Decree under the Myanmar Tatmadaw, 03.2021, <https://www.icnl.org/wp-content/uploads/03.2021-LEGAL-BRIEFER-Rule-by-Decree-by-Myanmar-Tatmadaw.pdf>
23. Irrawaddy.com, After Rakhine, the Deluge : Myanmar's Junta Facing Existential Threat on Western Front, 10.09.2024, <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/after-rakhine-the-deluge-myanmars-junta-facing-existential-threat-on-western-front.html>
24. Irrawaddy.org, Brotherhood Alliance: Myanmar Junta Airstrikes on Civilians Increasing, 11.09.2024, <https://www.irrawaddy.com/news/war-against-the-junta/brotherhood-alliance-myanmar-junta-airstrikes-on-civilians-increasing.html>
25. Myanmar Now, 'I will do it again': Myanmar student defies junta from jail, 08.03.2024, <https://myanmar-now.org/en/news/i-will-do-it-again-myanmar-student-defies-junta-from-jail/>
26. Myanmar Now, Myanmar junta forces kill three resistance fighters in raid on Sagaing Region village 12.09.2024, <https://myanmar-now.org/en/news/myanmar-junta-forces-kill-three-resistance-fighters-in-raid-on-sagaing-region-village/>
27. QUNO (Quaker United Nations Office), Humanitarian Challenges in Myanmar: Navigating Conflict and Crisis, 07.2025, <https://quno.org/timeline/2025/7/humanitarian-challenges-myanmar-navigating-conflict-and-crisis>
28. Refugees International, A Lifetime in Detention: Rohingya Refugees in India, 16.12.2024, <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/a-lifetime-in-detention-rohingya-refugees-in-india/>

29. Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>
30. The Diplomat, Anti-Chinese Protests are on Rise in Myanmar, 31.05.2023, <https://thediplomat.com/2023/05/anti-chinese-protests-are-on-the-rise-in-myanmar/>
31. The Irrawaddy, Coup Leader Rebrands Regime and Declares 'Second Chapter' of Rule, 02.08.2025, <https://www.irrawaddy.com/specials/junta-watch/coup-leader-rebrands-regime-and-declares-second-chapter-of-rule.html>
32. The Irrawaddy, Myanmar Junta Announces Martial Law in Resistance-Controlled Townships Before Election, 01.08.2025, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-announces-martial-law-in-resistance-controlled-townships-before-election.html>
33. The Irrawaddy, Myanmar Junta Sentences Jailed Pro-Democracy Activist to Additional 20 Years in Prison, 08.04.2023,
34. The Irrawaddy, Number of Townships Placed Under Martial Law, 5.03.2024, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/number-of-townships-placed-under-martial-law-by-myanmar-junta-rises-to-61.html>
35. Think Global Health, Earthquake Pushes Myanmar's Health System to Verge of Collapse, 08.04.2025, <https://www.thinkglobalhealth.org/article/earthquake-pushes-myanmars-health-system-verge-collapse>
36. UN (United Nations), 'Wars, disasters, displacement, hunger' continue to burden Myanmar, 11.09.2025, <https://news.un.org/en/story/2025/09/1165826>
37. UN (United Nations), Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/myanmar-un-experts-sound-alarm-over-juntas-decision-enforce-death-sentences>
38. UN Human Rights Office of the High Commissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, url
39. UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar>
40. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar Humanitarian Update No. 46, 23.05.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-46-23-may-2025/>
41. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Myanmar - Humanitarian Update No. 48, 14.08.2025, <https://www.unocha.org/publications/report/myanmar/myanmar-humanitarian-update-no-48-14-august-2025>
42. UNDP (United Nation Development Program), When Big Quakes Strike Weak Ground: The Sagaing Fault's, Socioeconomic Foundations, 2025,

<https://myanmar-development-observatory.my.canva.site/sagaing-and-mandalay-vulnerability-overview>

43. UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf
44. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf
45. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Figures at a glance in Malaysia, 05.2025, <https://www.unhcr.org/my/what-we-do/figures-glance-malaysia>
46. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Operational Data Portal, Myanmar, 08.09.2025, <https://data.unhcr.org/en/country/mmr>
47. UNHCR, Emergency Appeal, Myanmar Emergency, <https://www.unhcr.org/emergencies/myanmar-emergency>
48. United Nations Myanmar, UNICEF Myanmar, Humanitarian Situation Report No.4, 2024, <https://myanmar.un.org/en/271844-unicef-myanmar-humanitarian-situation-report-no-4-2024>
49. University of Minnesota – Human Rights Library, Myanmar. The Penal Code, <https://hrlibrary.umn.edu/research/myanmar/Annex%20K%20-%20Myanmar%20Penal%20Code.pdf>
50. US Institute of Peace, Is Myanmar Junta Turning a Corner?, 10.08.2023, <https://www.usip.org/publications/2023/08/myanmars-junta-turning-corner>
51. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/burma-draft/>
52. USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 12.08.2025, <https://www.ecoi.net/en/document/2128568.html>
53. Wikimedia Commons, File:Myanmar, administrative divisions - de - colored.svg, Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported, 22.08.2019, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar,_administrative_divisions_-_et_-_colored.svg